

Image concept for political strategy

Radostin M. Morfov¹

Образна представа за политическата стратегия

Радостин М. Морфов¹

Abstract. Despite the objectivity of the strategy – whether it is a political, military, economic, etc., strategy acquires real meaning and importance for the concrete subject after its adoption and implementation. This materialization of the environment is established in the human mind in the form of image. The author explores these images in the context of the political strategy.

Keywords – political strategy, images, forms of the political strategy

I. УВОД

За да се разкрие една образна завършеност и цялост, т.е. обективизирането на стратегията, е нужно освен разкриването на вътрешно присъщите ѝ качества, но и поставянето на конкретната стратегия в дадена обективна реалност, в някаква отчетна система, в която същата стратегия ще може да бъде измерена, фиксирана като образование с отчетливи очертания и специфични характеристики. Този наш опит да обективизираме стратегията в реалността я превръща в реален обект, който може да съществува и без конкретно възприемане и констатация, т.е. ние априори ще считаме поне на този етап на разглеждане, че реалността или заобикалящата ни среда е факт, независещ от конкретната констатация.

Въпреки обективността на стратегията, била тя политическа, военна, икономическа и т.н., стратегията придобива реален смисъл и значение за конкретния субект едва след нейното възприемане и реализация. Това материализиране на заобикалящата среда се установява в човешкото съзнание под формата на образна представа.

Образната представа е вид одухотворяване и вдъхване на “живот” на структурата и процеса на стратегията, представяйки я в синтезиран или несинтезиран вид. Образната представа е опит да се пресъздадат явленията такива каквито са, а също така такива каквито те биха станали в резултат от реализацията на стратегията, т.е. това е процес на пресъздаване на реалността в динамика, независимо дали е вярна, неточна или напълно грешна.

За да онагледим всичко казано дотук нека да дадем един подходящ пример: Образната представа може да се сравни с изречението, което олицетворява някаква мисъл. Самото изречение съдържа обикновено няколко думи, подредени в някакъв ред. Ако това изречение олицетворява някаква съдържателна представа, а не образната представа на тази мисъл, то редът в него би липсвал, т.е. няма да има значение как думите ще бъдат подредени (под думи можем да приемем главната цел заедно с най-основните си средства).

За образа, и в частност представата, редът е от особено значение. Подредбата по различен начин на думите в това изречение би довело до различни образни представи на едно и също нещо. В нашия случай това “нещо” е стратегията, чиито различни образни представи зависят от гледната точка на съставителя на изречението. Всички различни образни представи от нашия пример въпреки, че отразяват едно и също явление имат различен смисъл, като една от тях го отразява в най-пълна степен.

Смисълът на вярната подредба на системата на разглежданата стратегия се заключава в откриването не просто на смисъла и качествения синтез, не само на типичното, но в откриването и на различното, т.е. онази подредба от нейни елементи, която описва специфични граници, отграничаващи я от други подобни на нея явления и системи, които в крайна сметка се оказват отправната точка за съпоставка и идентификация.

От стратегическа гледна точка могат да се изведат два варианта на образната представа: общ и конкретен. Като неин общ вариант приемаме формата на стратегия, а като конкретен вариант конфигурацията на стратегията. Формата е понятие,

¹Радостин Морфов, Великотърновски Университет „Св. Св. Кирил и Методий”, Radostin M. Morfov, St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo

касаещо проблема, какво изобщо представлява образната представа на стратегията. Конфигурацията е по-конкретно понятие, касаещо вида на образната представа, простиращ се по скалата от напълно грешен до напълно верен образ, т.е. конфигурацията е разновидност на формата.

Представата е по-скоро опит, отколкото условие за вярност. Тя е опит да се достигне до най-верния образ на разглеждания обект, в случая стратегия.

II. ФОРМА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА СТРАТЕГИЯ

Като философско понятие терминът “форма” се използва като синоним за обозначаване на пространствените характеристики на някакво конкретно явление или предмет. В биологията понятието “форма” се използва за обозначаване на пространственото разположение на елементите на живите тела, техния външен и вътрешен строеж, тяхната морфология, като това е свързано предимно с триизмерното ѝ изображение, но без фактора време [1]. Под време в случая се разбира наличието в биологическите системи, а в частност и на политическите системи на вътрешно системна динамика и процеси. Именно в тази връзка Мамзин се опитва да изведе два типа основни форми на конкретната система (в случая биологичната система): вътрешна и външна форма. Под външна форма той разбира външния строеж на телата и пространствените връзки между елементите на живото тяло, а под вътрешна форма: организацията на телата, характеризиращи вътрешните връзки на живия организъм, обмена на вещества, т.е. качествените определености на живото тяло, изразяващи се в качествените особености на движението на материята и тяхното проявление [1]. Иначе казано Мамзин се опитва да придаде на формата време-пространствен аспект. Но от стратегическа гледна точка това схващане е незадоволително поради липсата на еднозначно определение за “формата”. Например Мамзин смесва понятието форма с понятието организация. Може да се каже обаче, че всяка организация, тъй като е вид система, притежава своя специфична форма, като тази форма е с конкретни пространствени позиции, различаващи я от други подобни на нея системи. Тук ние виждаме, че от по-горе упоменатите видове форми приоритет, като основна за системите форма има тази, която касае пространствените позиции на системата, още повече и заради това, че всяка сложна система притежава и вътрешна организация. Движението, подредбата, времето, организацията и т.н. са част от формата, те са второстепенни характеристики, определящи самата форма, т.е. нейния вид. Но сама по себе си нито една от тези характеристики не отъждествява напълно понятието форма.

Като определение за форма ние по-скоро възприемаме пространствения модел за форма, нейната предметна страна, даваща ни възможност за възприемане на предметите и явленията със съответните очертания на техните системни обеми, които както вече разкрихме в основата си са четири компонентни. Но формата като цяло може да има и по-абстрактно, не свързано с пряката визуалност лице, такова, каквото притежава дадена стратегия. Въпреки абстрактната си форма конкретната стратегия, като система също притежава своите очертания и граници, разграничаващи я от формите на други подобни или различни от нея явления и системи при съпоставянето ѝ с тях. Възможно е обаче наличието на няколко форми, касаещи дадена стратегическа система, въпреки тезата ни, че всяка система притежава една единствена автентична форма. Цялото това множество от форми се основава на грешката в самата тяхна форма, като множеството образува скала, градираща от най-неточното пресъздаване до пресъздаването в най-пълна степен формата на разглежданата стратегическа система. Неточното пресъздаване означава, че се пресъздава формата на тази стратегия в сравнително близка степен или по-точно казано пресъздава се формата на стратегия, която е сравнително близка или сравнително подобна на разглежданата стратегия. Този наш извод потвърждава тезата ни за наличието в стратегията винаги на една по вид автентична форма, като пътят ни за нейното откриване ще е в търсенето на конкретността при отчитането на винаги съществуващата неточност при отразяването формата на стратегията.

Нека на този етап от разглеждането на образната представа да се абстрахираме от възможността за конкретно отразяване формата на стратегията във вид на конфигурация, както и отчитането на фактора неточност и да се опитаме да разгледаме качеството форма в неговия общ и изчистен от допълнителни нюанси вариант.

III. ОБЕМ И ОБЕМНО КАЧЕСТВО НА СТРАТЕГИИТЕ

Всяка стратегия, тъй като е система притежава множество елементи в структурата си, които са обвързани по някакъв начин в тази структура и система и представляват своеобразна съвкупност. Тази съвкупност, разглеждана в пространствен мащаб образува обем, който освен, че е част от пространството, но е и сам по себе си пространство, независимо дали обемът е във вид на линия, сфера, куб и т.н., той не губи качеството си на обем, поради наличието на множество елементи, които са част от него и са дистанцирани по някакъв показател един от друг.

Нека използваме едно определение за обем: Обемът е величина, размер на пространството, количество или съдържание на нещо, затворено между стените на едно тяло [2]. Ключовите моменти в това определение са количеството от елементи, съответно породеният от това размер и стените на обема, т.е. предела или границите, до които достига този обем. Като най-близко до понятието обем може да се причисли понятието множество. Множеството от своя страна е голям брой, голямо количество от нещо, съвкупност от елементи, обединени под някакъв признак [2]. Според математическото си значение терминът множество е първично понятие, а обектите от които се състои дадено множество се наричат негови елементи [3]. Ключовите моменти в двете определения за множество са съставните за множеството елементи и обединяващият ги признак. Наличието на обединяващ признак е опит за идентифициране на системата.

В определенията за множество не се указва фактора, който определя обединяващия признак или най-общо казано общия показател на системата. Но това съгласно определението за обем са стените на едно тяло. За разлика от обема, множеството освен че може да съществува като затворен интервал със съответните краища, но и като отворен, безкраен интервал, без наличието на съответните крайни точки [4]. Под стени, разгледани в по-широк системен аспект се разбира онзи, ограничаващ системата фактор, отграничаващия предел, след който започва нещо друго: друго множество, друг обем или друга система. Не е нужно винаги този предел да се оприличава с някаква видима гранична линия. Тази линия може да има и по-абстрактен вид, но задължително трябва да притежава разграничителни характеристики. Всъщност вариантът на безкрайност е съвсем обективен и обикновено е свързан с незнанието, с невъзможността да се обхване дадена система в нейната цялост.

IV. ВРЪЗКАТА НА ОБЕМА С ФОРМАТА И НЕОБХОДИМОСТТА ОТ РАЗГЛЕЖДАНЕТО МУ

Причината за използването на определенията за обем и множество е извеждането на основните моменти и разкриването същността на явлениято форма. Но каква е връзката на обема и множеството с формата? Тази връзка може би се крие в един и същ момент, който е характерен и за трите понятия. Нека, обаче преди да определим посредством аналогията този общ момент, да изведем и определението за форма. Формата е вид образ, очертание на нещо, елементи, свързани с определено съдържание [2]. От изведеното определение отново изпъкват два открояващи се момента, които също присъстват и в определенията за множество и обем:

елемент и очертание (граница, стена, предел и т.н.). Тези два момента охарактеризират идентичността между формата и обема, но все пак съществува и разлика между тях. Разликата се състои в това, че обемът може да се запази, но формата поради външно въздействие или вътрешна динамика може да се промени [5]. След като формата се променя, обемът остава постоянен. По такъв начин въпреки идентичността на двете понятия следва, че едното понятие лежи в основата на другото. Или иначе казано обемът е по-грубата и обща представа за дадена система, без да се търси нейната специфична конкретика, изразена чрез формата. Въпреки, че и при обема съществува отграничителният фактор, изразен съгласно определението за обем като стени на обема, този фактор, определящ това понятие е второстепенен за него. Първостепенно значение за понятието обем играе фактора елемент, т.е. броят, количеството от елементи, които явно достигат някакъв предел, но без да се търсят повече специфичните особености на този предел.

При нашата работа относно търсенето на точната форма на дадена стратегия е нужно отчитането и неподцензяването на количеството елементи, съставлящи тази стратегия и които като количество са определящи за извеждането на специфичното очертание на стените, предела, границите и т.н. на разглежданата стратегия. Но, за да продължим в тази посока и да потвърдим тази хипотеза е необходимо търсенето на онези фактори, които определят специфичното очертание на границите на съвкупността от елементи на конкретната стратегия. Като първи такъв основен фактор, който определя очертанието на стратегията и с който ще продължим разглеждането на понятието форма на стратегията е подредбата на съвкупността от елементи и съответно очертанието или рамката на тази подредба.

Нека обаче преди да разгледаме рамката на тази подредба или рамковата подредба на обема на стратегията да очертаем значението на понятието конфигурация на стратегията, като една допълнителна характеристика и особеност на формата на стратегията.

V. КОНФИГУРАЦИЯ НА СТРАТЕГИЯТА

Конфигурацията е специфичната форма на даден обект. Въпреки, че тя напълно се припокрива с понятието форма, конфигурацията се явява нейна основна характеристика, която отбелязва различието в самото понятие форма, т.е. отразява разликите между различните видове форми, независимо дали касаят различни обекти или само един, но на когото в зависимост от гледните точки на наблюдателите се съставят различни негови конфигурации. Целта на всеки наблюдател чрез съставянето на конфигурация за даден обект е да си състави възможно най-точната

представа за образа, формата на този обект. При наличието на множество конфигурации на един и същ обект, съставени от различни наблюдатели, се получава една съвкупност от деформирани форми, градиращи от абсолютно точната форма, до напълно грешната форма.

VI. РАМКОВА ПОДРЕДБА НА ОБЕМА НА СТРАТЕГИЯТА.

Но нека се върнем отново към разглеждането на понятието рамкова подредба на обема на стратегията. Преди, обаче да започнем разглеждането на понятието рамкова подредба на обема на стратегията е нужно да уточним от какво се състои самият предел на системата. Тъй като всяка система се състои от елементи, които я съставят и представят [5], пределът, очертаването и т.н. на системата не е допълнителна част от нея, а е границата, до която достигат представящите системата елементи, т.е. пределът се състои от част или от всички елементи на системата. Въпреки, че пределът не е независима част от системата, той има решаващо значение за обединяването на елементите в една съвкупност, чрез елементите, които го съставят. Този ефект на обединение се получава в следствие на взаимно обвързаността между елементите в системата [6]. Има се в предвид, че пределът на съвкупността, освен че въздейства своеобразно чрез обединителната си функция върху тези елементи, но и самият той подлежи на въздействие от останалите елементи, т.е. и останалите елементи не влизат в предела, оказват влияние за обединяването на системата. Казано другояче, пределът изразява крайността на елементите, които носят същността на дадената система на стратегията.

Колкото и да са навътре в системата на стратегията, колкото и да са отдалечени от нейната периферия, елементите поради тяхната вътрешно системна обвързаност определят разграничителното спрямо други системи очертаване на дадената стратегическа система. Това е обаче вариант на сложна стратегическа система, състояща се от голямо количество елементи. Но независимо от сложността на стратегическата система, в основата на процеса и структурата ѝ лежи четирикомпонентния модел, който ще бъде използван и тук при разясняването граничния модел на стратегическата система. С други думи казано, принципът на взаимодействие между елементите, касаещи границите на системата е същият, независимо че липсват елементи във вътрешността на същата система. При четирикомпонентния модел имаме вариант на система, при който всеки един от изведените четири елемента очертава граница на системата в съответната посока, като поради

вътрешно системната обвързаност на тези елементи, всеки елемент освен, че определя собствената си граница, оказва определящо въздействие и върху останалите граници, респективно върху останалите три елемента.

Но каква е връзката на т. нар. предел на стратегическата система с подредбата на елементите от тази система? На базата на изложените до тук мисли този въпрос може да бъде още повече разширен и да придобие следния вид: Каква е връзката между количеството и взаимодействието на елементите, каква е връзката между различната подредба на елементите и техните различни взаимодействия? Относно връзката между количеството и взаимодействието на елементите в една стратегическа система може да се каже, че знанието за количеството е необходимо, за да станат известни всички онези елементи, които реализират подредбата на стратегическата система и които при своето взаимодействие ще формират своята граница и съответно ще окажат въздействие върху оформянето и на останалите очертаващи граници на формата на стратегията. Незнанието за конкретен елемент, т.е. констатирането на по-малко количество елементи от съществуващите в дадена стратегическа система би довело до грешни изводи относно очертаването формата на разглежданата стратегия. Продължавайки по-нататък в разкриването на втората връзка между различната подредба на елементите и техните различни взаимодействия може да се изведат следните разсъждения. Различната подредба води до различно взаимодействие между елементите и съответно извеждане на различни очертаващи граници, т.е. различни форми. В основата на всяка системна подредба стои четирикомпонентния модел, като всяко усложняване на системата е елементното разширяване на този четирикомпонентен модел с образуване на други елементно по-малки модели, които влизат и са част от неговата структура.

В крайна сметка вече можем да дадем един задоволителен отговор на въпроса свързан с откриването на връзката между предела (границите) на стратегическата система и подредбата на елементите от тази система. Подредбата е количество плюс взаимодействие, като тази комбинация, наречена подредба е един от основните фактори, влияещи върху оформянето очертаващата граница на стратегията.

До тук разгледахме смисъла на определението рамкова подредба на системата на стратегията единствено обобщено, като единно цяло без да се опитваме да го анализираме буквално. Ако направим този опит и се опитаем да изведем конкретните съставни елементи на това определение ще се окаже, че то е изградено от два елемента или части, които съответно се наричат рамка и подредба. Рамката на стратегията е така познатата ни очертаваща граница, предел и т.н. на формата на стратегическата система,

а подредбата на стратегическата система (има се предвид основното състояние на стратегическата система) е вече с уточнения си вид на четирикомпонентен модел.

Въпреки, че за рамка и подредба на стратегията вече говорим от доста време насам, засягайки ги в една или друга степен, те предвид основополагащото им значение за по-нататъшната ни работа, е необходимо извеждането им като отделни направления на изследване с цел тяхното по-детайлно разглеждане и анализ.

VII. ГРАНИЦИ НА ОБЕМА НА СТРАТЕГИЯТА.

Нашата работа ще продължи първо с разглеждането на т.нар. рамка на обема на стратегията, която в тази точка ще бъде заменена с понятието граница на обема на стратегията. Има се предвид, че се съдържа по-голяма конкретност във второто понятие, изразяваща се във факта, че очертаващата рамка на даден обем или форма може да притежава няколко страни или поне мислено да се изведат няколко такива. А тъй като става въпрос за отграничаване или за обособяване на конкретна форма е най-удачно тези страни да се наричат граници. Причината да започнем с границите (рамката), а не с подредбата на обема или формата на дадената стратегия въпреки, че подредбата и в частност четирикомпонентния модел лежи в основата или е основна предпоставка за оформянето границите на формата на стратегията е, че при обяснението на проблема с границите ние ще напуснем ограничението да я възприемаме като чист четирикомпонентен модел, т.е. конфигурация, касаеща конкретна стратегия и ще я съотнесем към по-всеобхватна система, включваща в структурата си и конкретната разглеждана система. А вече след разглеждането и на проблема, свързан с подредбата на обема на стратегическата системата, ние ще придобием вече една напълно завършена представа относно смисъла и значението на очертаващата граница на формата на стратегията. Нека само още да добавим, тъй като много пъти се говори в тази глава за очертаващи граници на формата на стратегията, че същинското им разглеждане ще започне сега тук.

Най-удачно е понятието граница да се разгледа първо през гледната точка на физиката, макар да няма пряка връзка между физическите явления и тела и политическите такива. Във физиката като цяло може би най-добре се развиват тези проблеми, свързани с понятието граница и то тези, които касаят формата и обема на едно тяло, явление или просто система.

Като начало ще започнем разглеждането на проблема чрез “Квантовата теория”. Според “Квантовата теория”, така както я представя А.

Айнщайн е необходимо да се предположи, че известни физически количества, считани досега като непрекъснатост са съставени от елементарни кванти (елементарна, най-малка частица) [7]. Тази теза е своеобразно потвърждение, че явленията, предметите, системите и т.н. притежават граничен характер. В една непрекъснатост за разлика от прекъснатостта не могат да се очертаят граници. За отчитането на граници са нужни елементи, които да означат тези граници. Именно фактът, който посочва А. Айнщайн, че съществува само прекъснатост е показател за наличието винаги на граница между елементите [7]. Тази граница съществува независимо от това, на колко подеlementa може да се раздели даден елемент. Осъществя ли се прекъснатост и в следствие на нея изведат ли се два или повече елемента, имаме вече оформяне на граница между тях, граница, която е продукт на съдържащото се различие в елементите, следствие на същия този процес на разграничаване чрез прекъснатост. Когато елементите са два, самите елементи са границите между тях. Граничният характер на елементите са запазва даже, когато и те самите биват превърнати в прекъснатост, като ролята на граница изпълняват елементите, стоящи в перифериите на новообразуваните системи.

За какво, обаче ни служи всичко, което бе казано до тук. На първо място, ясно да се осъзнае съществуването винаги на различие между явленията и различие между системите. На второ място, съществуването винаги на граничност и разграниченост между тези явления и системи, следствие на различието между тях, независимо колко минимално е то, а за системите изобщо, тъй като съдържат множество елементи със съответна подредба, граничността се изразява в очертаваща граница за конкретната система.

Въпреки, че прекъснатостта ни служи да определяме граничността между явленията и между системите, същата тази прекъснатост при нейното по-нататъшно използване ни отдалечава от ефекта на фиксиране на точни граници между системите и между явленията. Например елемент, който очертава някаква граница на дадена система, при неговото разграждане се появява нов елемент, който по-точно отразява тази граница или ни дава друга представа за разглежданата граница въпреки, че този елемент е пак част от разглеждания елемент. Нека разгледаме този проблем.

А. Айнщайн отбелязва, че за всяка точка от пространството съществуват точки, които са толкова близко до нея, колкото искаме [7]. От тази мисъл става видно, че съществуват две особености, които определят границата: относителността и гледната точка, относителността на точното положение на разглежданата граница, определяща се от нашата гледна точка, в случая нашето желание. Тези две особености се проявяват и в друга подобна мисъл на Айнщайн, че до всяка точка от една линия

съществуват други точки, които ѝ са толкова близки, колкото искаме. Ние можем да свържем две точки върху линията и да напредваме с толкова малки стъпки, колкото желаем. Така характеристиката на непрекъснатостта е произволно малката стойност на стъпките, които свързват две близки точки [7]. Чрез извеждането на втората мисъл у нас може да възникне въпроса в каква посока трябва да търсим границите на една стратегическа система, в посока към минималното или максималното, но отговора на този въпрос ще се опитаме да дадем след разглеждането на проблема за относителността и гледната точка.

Отново във връзка с квантовата теория Иля Пригожин отбелязва, че квантовото явление е резултат от измервателната операция, която може да се разглежда като отговорна за появяването на една или друга числена стойност на измерваната величина. Полученият отговор не представлява никаква реалност сама по себе си. Измереното квантово число характеризира системата в избраното от нас чрез експеримента състояние, фиксирано чрез зададения от нас към нея въпрос. Класическото естествознание отъждествява обективното описание на системата такава, каквато е сама по себе си с нейното пълно описание. Но физикът не разкрива никаква истина сама по себе си, която системата укрива, а избира език. Никой език или, с други думи казано, никое приготвяне на системата, която я представя със собствена функция на някаква физична величина, не може да изчерпи цялото ѝ съдържание. Различните възможни езици (различни възможни гледни точки върху системата) са допълнителни. Всички те се занимават с една и съща реалност, но тя не може да бъде сведена до едно единствено описание. Този несводим характер на гледните точки върху една и съща реалност не е нищо друго освен невъзможността да се огледа света от птичи поглед, да се намери онази уникална гледна точка, от която реалността би се открила в своята цялост [5].

И при тази теза отново се сблъскваме с относителността и гледната точка при определянето на границите на дадена система, но въпреки това се констатира съществуването и на абсолютни граници на формата на реалността, в случая стратегическата система, която се разглежда, макар да се отчита невъзможността за извеждането в цялост на тази стратегическа реалност. Проблемът се крие в позицията, която заема наблюдателя при разглеждането на конкретната система, т.е. в коя отчетна система става измерването на конкретната система [8].

Дали все пак обаче е възможно отчитането на абсолютната форма и граничност на конкретната стратегическа система, или с други думи казано, ако дадена стратегическа система може да се дели на безкрайно много граничности, дали е възможен варианта една да е нейната най-точна граница, до

която да се простира? Дали това може да се отчете при предложената от нас структурна схема на стратегията, състояща се основно от цел и средства? Има се предвид какъв ефект би имало, ако си в позицията на цел или на средство. Възниква и още един въпрос – може ли едновременно да съществуват абсолютният и относителният характер на граничност в дадена стратегическа система или пък единият от тях има приоритет над другия?

Причината да засегнем тези проблеми в аванс е доказването на обективното съществуване и реалност на явлението граница в стратегическата система, въпреки относителността при неговото определяне.

VIII. ПОЗИЦИИ НА ГРАНИЧНОСТ.

Тъй като системата на стратегията притежава обемна структура, то тя като такава притежава повече от една граница, като нейните граници освен, че се отстояват една от друга, бележат макар и условно началото и края на тази система. Самото отстояване предполага някаква посока на простиране, някаква различна позиция на отделните граници на една стратегическа структура, т.е. всяка граница в определена степен е противоположна на останалите граници на тази система.

Тъй като става въпрос за граници на дадена стратегическа система, а наличието на граници предполага и наличието на начало и край на същата система и особено при векторното разглеждане на границите, което всъщност е търсенето на посоката на граничност, е най-удачно да започнем с разглеждането на явлението време.

Понятието време притежава своя обективен характер по отношение на стратегията. В конкретен план, чрез времето се обозначава началото и края на едно събитие, т.е. на неговите пределни граници.

Нека се опитаме да потвърдим нашата теза, като започнем първо с едно определение на Айнщайн за времето. Субективното първично чувство за течене на времето ни прави способни да групираме нашите впечатления, да съдим дали едно събитие е станало преди или след друго едно. Но за да съдим, че интервалът от време между две събития е десет секунди, ние имаме нуждата от часовник. Чрез употребата на часовника понятието за време става обективно. Кое да е физическо явление може да служи за часовник, стига само то да се повтаря точно толкова пъти, колкото искаме. Вземайки за единица време интервала между началото и края на едно такова събитие, то произволни интервали от време могат да бъдат измерени чрез повтарянето на този физически процес [7].

Тълкувайки определението за време на Айнщайн ние виждаме, че времето определя явления, процеси

и т.н., които са крайни по своя характер, т.е. имат своето начало и край, като самото време също притежава тази характеристика на крайност. Безспорно стратегията също е подчинена на времето и съответно притежава краен характер. Този ефект е виден особено, когато стратегията е във вид на събитие, т.е. когато стратегията придобива крайна реализация. Явно основната функция на времето по отношение на стратегията е да улови граничния характер на стратегическата система. Но къде да търсим началото и края на една стратегия, даже и в основния ѝ вариант на хармоничен модел, състоящ се от най-малко на брой съставни елементи. Дори и в този си вариант стратегията не може да бъде измерена и охарактеризирана като един линеен времеви процес. Наличието на четири основни елемента предопределя съответно наличието на четири граници, от които още по-трудно е да се уточни кои са началните и кои са крайните граници на хармоничния модел на стратегическата система.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Причината да се осъществи това особено изследване на стратегията, в чието число влиза и политическата стратегия бе необходимостта да се очертаят някои принципни положения, относно цялостното ни възприятие за стратегия и опит да се осъзнаят точните критерии по които може да се осъществи възможно най-точната представа за образа на дадена политическа стратегия.

Всичко казано до тук обаче, освен представянето на някои специфики на стратегията е вид гледна точка на разглеждане на стратегията от позицията на търсенето и представянето ѝ като реален образ съществуващ в нашата реалност, нещо което е много важно при осъществяването на преценки и осъзнаването на едно толкова сложно явление, макар и приложимо от всеки в реалността.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Мамзин, А. О форме и содержания в живой природе. Ленинград, 1968.
- [2] Български тълковен речник – (четвърто издание), София, 1994.
- [3] Серафимов, Д., Н. Николов, Г. Коларов. Четиризначни математически таблици и формули. София, 1994.
- [4] Николаев, Р., Е. Чакъров, Математически анализ. Първа част. Варна, 1997.
- [5] Пригожин, И., И. Станжер. Новата връзка. Метаморфоза на науката. София, 1989.
- [6] Уемов, А. Системные исследования. Ежегодник. Логический анализ системного подхода к

обектам и его место среди других методов исследования. Москва, 1969.

- [7] Айнщайн, А., Л. Инфелд. Эволюция на идеите във физиката. София, 1967.
- [8] Смилга, В. Очевидно ли? Не още неизучено. София, 1963.